

Etablering af efterafgrøder før høst

Sikker etablering af efterafgrøder i korn sker bedst efter høst. Men al erfaring viser, at der ofte ikke er tid nok efter høst. Konsekvensen af sen etablering kan være for små planter, der aldrig får magt. Vurder, om du har tilstrækkelig tid efter høst, og læg en strategi derefter.

Etablering før høst giver mulighed for at opnå store efterafgrøder, så opsamlings af næringsstoffer bliver optimal – men kun hvis etableringen lykkes. Og så er der den åbenlyse fordel, at du har tid på dette tidspunkt.

Vælg det bedste udstyr

Det gælder om at vælge en metode til etablering, der sikrer en acceptabel spredning. Ved blandinger af efterafgrøder med stor forskel i frøstørrelse og -vægt er teknikken udfordret. Vi kender det fra meka-nisk blandede gødninger, hvor flere undersøgelser i 1980'erne, 1990'erne og en FarmTest

fra 2015 viste det samme – at der sjældent opnås en tilfredsstillende ens fordeling.

Forklaringen er, at frø med forskellig størrelse, form og massefylde ikke flyver ens eller lige langt. Men meget kan lykkes under optimale betingelser.

Den billige - ATV-sprederen

En ATV-spreder er meget velegnet til montering på en harve eller bag på et skærebord, da den nød-vendige spredbredde her sjældent overstiger seks meter. Ved spredning før høst, skal vi sprede i sprøjtesporets

bredde på typisk 20-28 meter – til tider op til 36 meter. Det kan ikke lade sig gøre med et godt resultat.

Den realistiske spredbredde er 10-12 meter ved frøblandingerne med forskellig frøstørrelse. Flere har gode erfaringer med høj montage af en ATV-spreder i en frontlæsser. Det øger spredbredden, men på bekostning af den ensartede fordeling af de små frø, og med meget stor vindfølsomhed. Prisen er i niveauet 5.000-15.000 kroner.

Den gode – centrifugalsprederen

Det er bedre at bruge sprederen til handelsgødning. De fleste har en god

Spredning af efterafgrøde-frø med en ATV-spreder er en billig løsning. Foto Rødkilde ATV.

Overvej at bruge den eksisterende centrifugalspreder til efterafgrøder.
Foto Henning Sjørsløv Lyngvig.

Decentral tank med ud-doseringsenhed og spredeenheder for op til 10-12 m giver god fordeling. Foto MI

centrifugalspreder til rådig-hed. De er forberedt til spredning af frø på forskellige måder.

Nogle har en forsats, der begrænser udløbet. Andre har et udløb, der kan håndtere små mængder uden videre, men skal have monteret andre spredevinger. Vigtigst er, at de store sprede-tallerkner med større vinger er mere skånsomme mod frøene end ATV sprederens lille tallerken og mindre vinger.

Spredning op til ca. 18-24 meter er realistisk. Ved blandinger må det forventes, at små frø ikke fordeles jævnt (færrest yderst). Fordelingen er her fuldstændig afhængig af, at det ikke blæser.

Ved homogene frøblandinger med relativt tunge frø er spredning på ca. 24-28 meter realistisk.

Den rigtigt gode – central tank med flere fordelingsenheder

Fordelingen bliver stærkt forbedret ved placering af flere spredeenheder på en sprøjtebom. Men ved montage af flere ATV-sprede på en sprøjtebom, belastes bommen markant.

Der er flere gode løsninger, hvor tank og uddosering monteres på "kroppen" af sprøjten. For eksempel HE-VA Multi-Seeder, hvor flere luft-spredeplader på bommen sikrer en god fordeling. Techneat Outcast V2 er en anden mulighed, hvor frøene blæses ud til små el-centrifugalsprede.

Der anbefales en spredeenhed pr. 10-12 meter bom. Men mindre afstand ved blandinger indeholdende små frø.

Ved udsædsmængder i niveaue 10-14 kg/ha rækker tank- og uddoserings-kapaciteten. Ved efteraf-grødeblandinger med større udsædsmængde på op til 30 kg/ha, bliver tank- og uddoserings-ka-

pacitet en begrænsende faktor. Prisniveaue er 50.000-75.000 kroner.

Den optimale – bomsprederen

Flere FRDK-medlemmer bruger frivillige efterafgrøder i stor stil. Når det er den fremadrettede strate-gi, medfører det en omkostning af en størrelse, så en sikker, god fremspiring bliver essentiel. Den optimale løsning til etablering af efterafgrøder før høst er investering i en gødningsspreder med bom. Derved får man både en sikker spredning med relativt lille mellemrum mellem spredepladerne, samtidig med en stor tank- og uddoserings-kapacitet. Investeringen er forholdsvis stor, selvom det tages i betragtning, at den også bruges til handelsgødning.

Flere har hentet brugte enheder i Tyskland. Men hvorfor går en gruppe landmænd ikke sammen om investeringen? Eller én kunne udføre efterafgrødesåning som en maskinstationsopgave.

Etableringstidspunkt bedst i juli

For at opnå en dyb rodvækst, stor opsamling af næringsstoffer og høj biomasseproduktion skal efter-afgrøderne

etableres i juli. Gerne lige før kornet gulner. Her begynder der at komme lys ned til jorden, og der er stadig fugt.

Optimalt set bør etablering tilstræbes i forbindelse med nedbør.

Risikoen ved den tidlige etablering er, at ved våd høst, hvor høsten trækker ud, kan efterafgrøden vokse over kornet. Her kan en blanding af lavtvoksende arter og sorter mindske risikoen, som godt nok vurderes at være lille. Men dem der har oplevet det, glemmer det ikke! En anden udfordring ved både før og efter høst etablering kan være agersnegle. Hold øje med dem, og gør noget, hvis det er nødvendigt at bekæmpe dem.

Henning Sjørsløv Lyngvig,
Landskonsulent, Maskiner
og Markteknik, SEGES

CarbonFarm projektet udvikler dyrkningsmetoder baseret på Conservation Agriculture principper. Projektet støttes af GUDP under Miljø og Fødevarerministeriet.

Spredning af efterafgrøde med bomspreder sikrer god fordeling (billedet er ved gødningsspredning). Foto MI.

